

Feminals

Núm. 65

Barcelona 25 Agost 1912

EN LA PLATJA DE ZORAYA (BARCELONA)

(Aranda f.)

LA DONA EN ELS JOCHS FLORALS D'ENGUANY

(Fragment de discurs presidencial d'uns Jochs Florals).

LA Dòna catalana en aquestes amables y cultes solemnitats es sempre viva: com a musa inspiradora dels poetes, com a llorejada sovint, y com a Regina en totes elles; Regina d'un breu y gentil regnat que sa feminitat floreix de gracia, y que la corona a ella d'una escayenta y noble magestat, cobricelantla ab la bandera de Patria Catalana.

Present també la dòna aquí, omplint aquesta sala, y fentla més bella, premiant ab sos aplaudiments y sos somriures l'emoció artística ò amorosa que reb dels poetes que venen a cantarhi la Patria, la Fè y l'Amor.

Y no podrà mancarhi may la dòna, en aquestes diades poètiques, car, mal que pesi als enderrocadors de les belles llegendes, un nom de dòna anirà sempre lligat a elles. El d'aquella dolça dama tolosana, Na Clemencia Isaura, qui, tota plena de gracia, florí en el segle XV, y qual memoria viurà en perfum de tradició, com el de la instauradora dels Jochs Florals.

Dexèu qu'us recordi també que l'any 1859, quan en nostra terra's celebrà la primera d'aquestes festes d'Amor y Poesia, la primera Flor natural qu'oferí Catalunya als seus poetes, fou guanyada per una dòna, la poetessa Isabel de Villamartín.

Y après, ¡quants noms femenins han anat lligats als nostres torneigs poètics, ressucitats en Catalunya y escampats avuy per tota Espanya, per Fransa, per Alemanya, per l'Amèrica llatina!

Recordem els noms de nostres ilustres poetesses, mortes unes, vives les altres, qui totes han brillant en els Certamens: Josepha Massanés de González, Agnès Armengol de Badia, Victoria Peña de Amer, Dolors Monserdà de Macià, Agna de Valldaura, Sor Eularia Anzizu, Na Pilar Maspons (Maria de Bell-lloch), Rosa Anaïs de Roumanille (la felibresa provensal), Na Emilia Sureda y Maria Antonia Salvà, les exquisides mallorquines, Víctor Català, nostra eximia prosista, poetessa també de gran valer... y altres quals noms no'm venen ara a la memoria. ¿No es aquest un estol que poden envejarnos altres terres?

...

Cal acullirla, donchs, ab simpatia la dòna en tota manifestació d'Art, de Progrès, de Cultura de nostre poble.

Ella suavisadora y amable, sabrà portarhi la llum dels seus ulls y de la seva ànima, la mel de sa paraula encoratjadora, les emocions del seu cor, les vibracions del seu esperit qui tendeix a enlayrarse. Y sense dexar d'esser en la Llar la suau regina y l'Àngel custodiador, la companya amorosa y la valenta mare, podrà seguir el vol del home en ses tasques, en sos somnis, en sos ideals, y dirli com aquella Esposa aymant — en boca de la qu'en Joan Maragall, l'eternament plorat, posa aquestes eloqüents paraules:

«Jo veig la nau del pensament que't porta
navegà al lluny del horitzó marí...
L'empenta del amor també es prou forta
per durme al teu costat fins a n'allí.
Navego al teu costat com encantada,
empesa per l'amor que se m'endú...»

Aquella esposa enamorada, a qui pot respondre el company:

Tu ets la guiadora, tu la forta
per que en mitx de la calma ò la maror,
sabs que la nau del pensament que'm porta
sempre retorna al port del teu amor.»

Es donchs, en nom de la Dòna catalana que, desde aquest lloch enaltidor, us parlo y us adresso'ls meus corals remerciaments, badalonins, amichs de «Gent Nova», companys amables que m'heu fet dolça la tasca de justícia empresa devant del devassall d'hermosos y inspirats treballs qu'han vingut a nostres mans de tots els indrets de Catalunya y de ses Illes.

Entr'ells, com flors gemades, portant un perfum d'escayenta maternitat, les «Rondalles pera Infants» pensades y escrites per la Dòna catalana, ocupen un amable lloch.

Permetèume que prenent al nostre actiu y intelligent secretari un poch de sa tasca, jo vos en parli breument d'aquex aspecte del premi X de nostre Cartell per lo qu'atany el domini femení.

Era aquest premi destinat a la millor colecció de Rondalles ò Contes pera infants, ram de nostra literatura que jo entench deuria conreuar ab preferencia, per lo que té d'educatiu dels sentiments.

Catalunya n'es rica y plena de Rondalles y Cançons; mes encara cal qu'aquestes rondalles les sàpiguen dir ab gentilesa les mares y les mestres; y qu'aquexes cançons siguin veus ben pures qui les cantin, car unes y altres son com l'essència de l'ànima de la Patria y de la Llar, es a dir: lo més sant, lo més adorable pera nosaltres.

Mes no rondalles depriments, ni espantables, sinó rondalles que fassin obrirse ben grans els ulls dels infants, com devant d'hermoses y lluminoses maravelles, pera dexalshi delicadament en el cor les primeres llevors de Poesia, de Bondat, de Bellesa; rondalles de claror, mareperlades, transparents com els núvols estivals, que a les nits fassin somniar els petits en boniqueses. Rondalles que tinguin del petó y de la rialla, de la flor y del aucell, dels estels y de les manyagues.

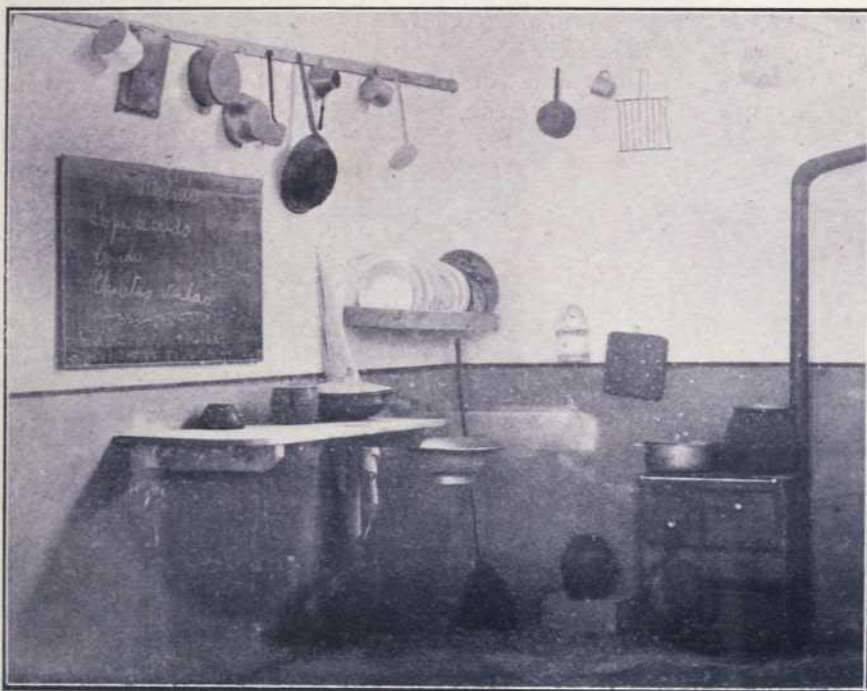
Jo l'he sentida un poch l'impressió grata d'aquexes rondalles, llegint les tres coleccions premiades en aquest Certamen: coleccions per cert ben diferents les unes de les altres, y m'ha dolgut verament no tenir pera cada una d'elles un premi com el que s'emporta la colecció de «Tres rondalles» que porta per lema «Mactra». Potser no siguin de totes les presentades, aquestes, les més pulcrament escrites, mes batega en elles un esperit de gran delicadesa, quelcom de senyorial y exquisit y una rara elegancia de concepció, que fa les petites llegendes tan escayentes y tan amables.

Les cinch rondalles d'un dels accèssits, son empreses d'una gracia, bonomia y frescor, encisadores. Se les diria algunes, per llur filosofia agreste, escrites entre romanins y ginestes montanyenques, a plè sol.

Enfront de la tercera colecció que porta per lema «Educant be'ls infants...» etz., hi hà un conte verament notable, plè d'originalitat, es «L'història d'un vestit contada per ell mateix». Com les demés rondalles, es una lliçó de vida que sols una mare pot donar tan gentilmente.

CARME KARR.

ESCOLA CASOLANA D'ARTÈS

Cuyna econòmica dintre l'escola

TEMPS enrera, una senyora de reconeguda intel·ligència, donya Mercé Mas, mestra de la vila d'Artès, creient insuficient, pera la bona educació y instrucció de les noyes, el temps que se'ls hi dedicava per aquest fi en les escoles, decidí fundar en elles una assignatura, que, encar que de poca importància per estar en els seus comens, y adhuch mancada d'amplitut, de gran transcendència pera'ls seus fins: la de la Economia Domèstica.

Quasibé totes de classe humil, les noyes d'Artès se veuen precisades a abandonar les llurs cases pera ajudar a defensar ab son treball material el pressupost de la família, y en la que son remplassades pera fer les feynes domèstiques per altres

noyes, més acostumades a n'aquests treballs, mes no per axò més aptes qu'elles.

Aquest procediment era adoptat per quasibé totes les famílies de la vila, en vista de lo poch aprofitades que sortien les noyes de les escoles en lo referent a coneixements domèstics. Y axò es lo que la senyora Mas ha volgut evitar, ab les seves classes de *Economia domèstica pràctica*.

Es en gran manera interessant el funcionament d'aquexa Escola Casolana, sostinguda avuy no solament per l'Ajuntament, sí que també per la generositat d'algunes bondadoses dames d'Artès, entre les que cal citar els noms de les senyores de Crusellas, Escasany de Berenguer, de Solà, de Mateu, Solana de Berenguer y altres, ademès d'una petita cuota setmanal entre les dexeables.

Un dia a la setmana, les nenes arriben a l'escola preparades ja. S'inscriu en la pissarra un *menú*, sia de dinar, sia de sopar. Calculen el cost general y en detall, donant lloch

aquesta preparació a varies ensenyances y disquisicion de gran utilitat.

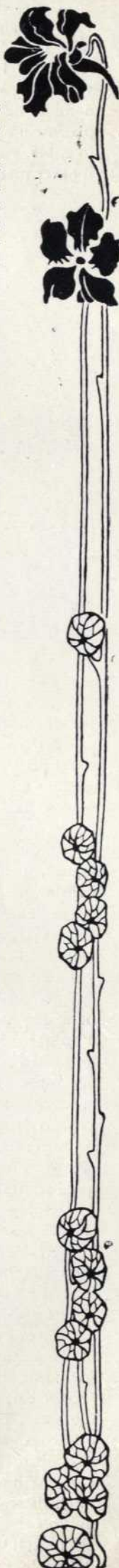
Després d'axò passen a adquirir lo necessari pera'l menjar del dia, apuntant en les respectives llibretes el dispendi y manera de preparar els guisats, essent axò la més pràctica de les lliçons d'Economia domèstica. Després ve la preparació y cocció dels aliments.

Les fotografies adjuntes donen una simpàtica idea de l'obra meritíssima de la senyora Mas, qui mereix les més grans llohanes y a la qui FEMINAL felicita coralment desitjant la més gran prosperitat als seus ideals.

F.

La mestra y les dexeables de la classe de cuyna — (Torruella, f.)

L'HOMENATGE AL DOCTOR CARULLA A VILADRAU

A la xamosa població de Viladrau va celebrar-se'l 15 del corrent, una hermosa festa digna de menció especial. A les onze del matí, l'Ajuntament presidit per l'Alcalde, l'Jutge y'l Rector, y seguits de tota la colonia d'estiuejants, anaren al domicili del Dr. Carulla y junt ab dit senyor se dirigiren a la plassa pera la seva inauguració. Allà hi havia ja congregat tot lo poble, y desde el tablado hont se situà la comitiva y després d'haver manat l'Alcalde que's llegís l'acta de la sessió en la que

portes en aquest moment la representació dels teus germans, y en tu veig a tots ells, he de dirte la meua voluntat. Per anys que Deu te dongui de vida no oblidis may lo que aquest poble ha fet ab el teu pare... contaho als teus germans; mentre's puguis, junt a la teua mare.»

Seguiren a aquestes paraules, qu'emocionaren vivament al auditori, altres consideracions a qual més sentides, acabant axí'l seu parlament:

«Al ferte aquest encàrrech sé be que no'l descuydaràs, qu'ab els teus germans primer, y després ab els teus fills, si Deu te concedeix el goig de ser mare, vindreu sovint a aquesta plassa a rendir tribut d'agrahiment a aquest poble, honrant axí la memoria del teu pare.

Y ara, senyor Alcalde, permeteu que en vos abrassi al poble de Viladrau, ab el que, si materialment jamay podré saldarhi comptes... moralment he fet y seguiré fent tot quant puga pera quedarli en paus.»

Axí va acabar aquell acte que commogué a la concurrencia, puig hi ha que afegir a lo dit el sentiment que hi havia en lo que's deya.

A les dues de la tarde se reuníen a la gran sala de festes del Hotel Bofill, els caps de casa qu'integren la colonia d'aquest

poble, que, com digué'l Dr. Mon abans de comensar el dinar, volgué ajuntarse a la manifestació popular feta al benvolgut amich y company.

El Dr. Carulla al acabarse'l banquet agraí a tots la finesa y planejà projectes y reformes indispensables favorables a la població referent a escoles públiques, higiene, etz., fent vots

Després del descobriment de la lápida. El Dr. Carulla dirigint la paraula al auditori

per unanimitat s'acordà donar a aquella plassa'l nom de «Plassa del Dr. Carulla», llegí una memoria en la que s'esmentava lo fet pel Dr. Carulla a favor del poble de Viladrau durant els 35 anys que l'honra ab la seva estada. Acte seguit, al acabarse el ressó dels aplausos tributats al parlament del senyor Alcalde, va descobri's la placa de marbre que dona a la plassa'l nom del doctor Carulla, y aquest, quelcom emocionat, feu constar que al rebre dos mesos abans la nova del acort municipal, va complaurel com un bàlsem aplicat a les inquietuts y desenganys de la vida ciutadana; però, que de la mateixa manera que al dissiparse'ls efectes d'un narcòtic sembla que el dolor torni a creixer, no més que sia per tornar a sufrir després de la passatgera calma, axí a ell, passats els primers efectes, la nova li resultà dolorosa, puig no sapigué trobar manera ni rahó que justificués aquell acort.

Després d'una sèrie de consideracions, y de fer ressaltar qu'havia estat aquella plassa durant molts anys terra sagrada, y d'indicar que lo fet per ell no té més importancia que lo fet per altres de la colonia, agraí fonsament aquell homenatge, dient: que si fins allavors havia fet tot quan sabia pera'l be de la població, quedava desd'aquell instant més obligat per l'agrahiment, que procuraria traspasar com una herencia als seus fills, com passa en el món bacterià, que regons sien la sembra y'ls cultius, aumenta ò disminueix la virulencia dels microbis y ses toxines, sembrant en sos cors aquell agraïment pera intensificar lo més possible la seva activitat benèfica y perdurable.

Y seguidament, fent acostar a la seva filla gran, allà, devant del poble, va dirli: «A tu, filla meua, que per ser la més gran

La familia del Dr. Carulla rodejada de les filles de les families estiuejadores

pera que la colonia, que donada la topografia del país viu generalment disgregada, com petites gotes de mercuri que van d'assí enllà al més petit trontoll, però que s'ajunten pera formar una massa compacta s'ajunti també sempre que's tracti de contribuir a un acte benèfic ò d'homenatjar a un amich com feya aleshores.

El pergamí que després se regalà al Dr. Carulla, magníficament pintat pel senyor Torres, com a recort de tal homenatge, va firmat per les principals families estiuejadores a la bonicoya y simpàtica població de Viladrau.—P.

COLONIES ESCOLARS CATALANES

A BLANES. — Una colònia de les Escoles nacionals barcelonines. — (Pons f.)

LA ESCALA. — Una colònia de les Escoles nacionals de Barcelona. — (Esquirol f.)

COM cada any, en els mesos de Juliol y d'Agost, tan calurosos en les nostres ciutats, els alegres escolars, als qui el manca d'esplay y bons ayres, al mateix temps qu'una insuficient alimentació, pren el color a les roquetes galtes, enguany han tornat ab llurs rialles a portar la frescor infantil pels poblets de la nostra costa y de les nostres montanyes.

La Escala y Blanes han sigut triades ab molt bon acert, enguany, pera durhi els petits. Entre altres viles bellíssimes y sanitoses, aquestes son de les més alegres

y que més profit han de dur a la salut dels petits escolars.

¡Ab quina alegria marxen els infants cap a les platges y les pinedes! Y ab quina alegria tornen també'ls matexos infants, acabada la temporada de la Colonia, contents de reveure les llurs families y contents també per que ab la salut ve l'alegria y'l somriure, que tan be escau en els llabis de nostres petits escolars. Y la salut que porten en llurs petits cossos que s'espiguen, els donarà dalit pera l'estudi y llum al esperit pera capir la bona acció que'ls ha afavorit, portantlos a fóra.

Srta. Mercè Garau y D. Bartomeu Fons

Srta. Isabel de Jonch y D. Joseph Martinez

**Casaments
barcelonins
y
sabadellenchs**

*Srta. Maria Casas y Trullàs
y
D. Rafel Durán y Camps
(Vilatobàf.)*

Srta. María González y D. Jordi Rodríguez

Srta. Angelina Brunet y D. Joseph Verger

(Photo-Studio Areñas)

El mestre Casadevall, autor de la música

Del teu amor engelosida
rica penyora'n vull guardar.
Com una essència benehida
fes, rey del cor, no'm dexti may.
Tu de l'aua hermosa
n'ets un mirallet:
m'atrau l'hermosura pura
de tos blaus ullets.
Dexa que't canti l'amor mia,
dexa que't besi joh mon reyet!...
Del amor que't cantaria
ba y fente petons,
podràs guarnir pedreria

per enjoyar el cor.
Oh! tendre reyet,
son joyes del cel,
carinyoses cansonetes
com bresquetes de mel.
Busca sempre mon amor,
que per tu seré un consol
si a ton cor ferexen
les miseries del món.
Y al serne grandet
en tos plors y dòls
recorda be eix pomellet
de flors del peu del bressol.

Mossen Joseph M.ª Matas, autor de la lletra

VORA'L BRESSOL

SARDANA

MUSICA: CASADEVALL — LLETRA: MOSSEN JOSEPH M.^A MATAS

Del teu a-moren ge-lo-si-da ri-ca pe-nyora'n vull

gu ar-dar Com u nae ssen-cia be-ne-hi-da, fes, rey del cor no'm de -

xi may Tu del au baher-mo-sa n'ets un mi-ra-llet; m'atrau l'hermo su-ra pu-ra

de tos blaus u-llets. De-xa que't can-ti l'a-mor mi-a de-xa que't be-si joh mon... re -

- yetl... De l'a-mor que't can-ta-ri-a bo y fen-te pe-tons po-dràs

Feminat

guar nir pe - dre - ri - a per en - jo - yar el cor el cor. *f* *dol.* *p* ¡Oh! ten -

- dre re - yet son jo - yes del cel ca - ri - nyo - ses can - so - ne - tes

com bres - que - tes de mel. Bus - ca sem - pre mon a - mor que per tu se - ré un con - sol si a ton cor fe - *mf*

- re - xen les mi - se - ri - es... Bus - ca sem - pre mon a - mor que per tu se - ré un con - sol si a ton cor fe - re xen les mi

se - ries del món. *ff* Y al ser - - - ne gran - det en - tos plors y

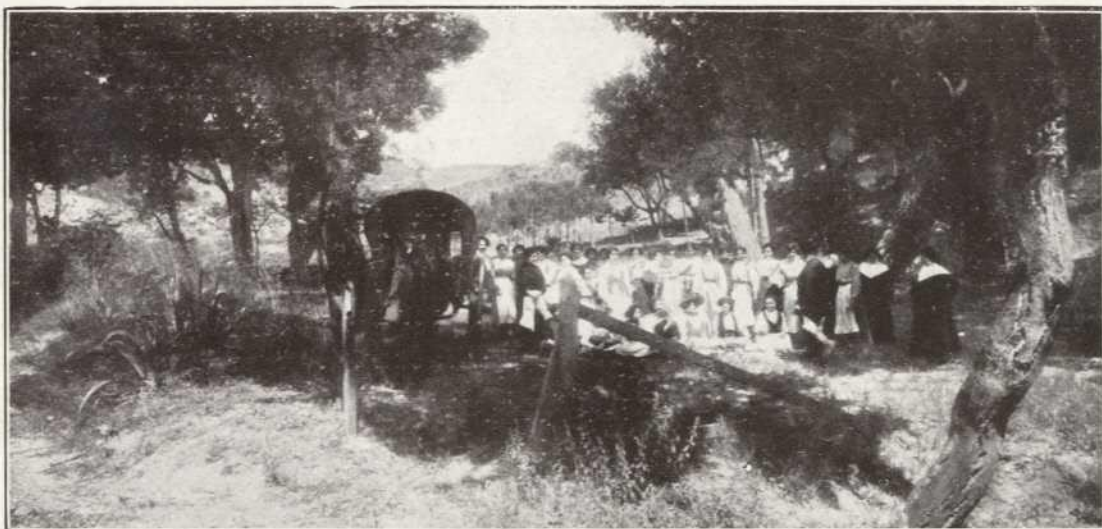
dols re - cor - da he eix po - me - llet de flors del peu del bres - sol....

DEL PATRONAT SOCIAL ESCOLAR D'OBRERES DE MATARÓ

EL Patronat Social Escolar d'Obreres de Mataró, del que FEMINAL s'ha ocupat altres vegades y se complau avuy en ocuparsen novament, no content d'enfortir intel·lectual y moralment les seves associades, ha organitzat uns dies de camp per les festes, en els que les noyes, recloses durant tota la setmana entre les quatre parets antihigieniques de

torna al pit la respiració sana perduda en els dies de treball, us donaràn aquesta idea.

De bon matí, els dies festius, en tartanes a voltes, altres a peu, les associades de la Coma, acompanyades d'algunes religioses franciscanes, llurs professores, emprenen el camí de les afores de Mataró, fins al lloch de l'excursió, general-

L'arribada

tallers y fàbriques, respiren l'ayre pur qu'enforçeix llurs pulmons y que ha de completar físicament la benemèrita tasca qu'ha emprès moralment dit patronat.

No tornarem avuy a parlar de l'organització y funcionament del Patronat de la Coma, donchs ja saben nostres llegidores que molts elogis sempre serien poch per alabar

ment en plè bosch. Allí corren, riuen, ballen, gosen del ayre pur, del bon sol al hivern, de les ombres fresques al estiu y mengen alegrement llur àpat modest, assentades en l'herba perfumada; àpat modest que'ls devé un festí, tanta es l'alegria que l'acompanya.

D'aquestes excursions, les interessants dexeables de la

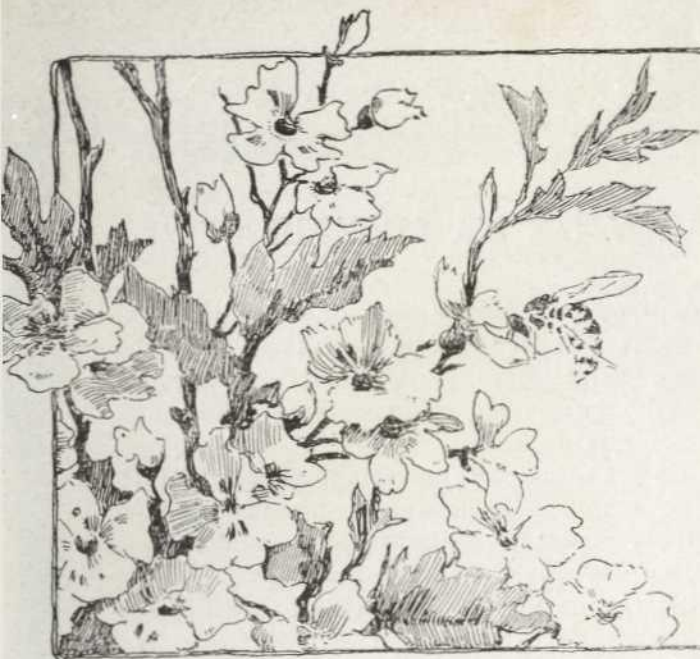
La sardana

justament aquesta meritíssima obra social de tantíssima transcendència.

Sols mancava donar una idea de lo que's fa allí pera la cultura física, qu'es la més descuyada entre les obreres y una de les principals de la vida; avuy, aquestes fotografies fetes en mitx dels boscos, hont la sentor sanitosa dels pins

Coma ne treuen sempre una ò altra ensenyansa, y retornen a llurs quefers de la vila portant en el pit aromes de salut y en el cor sana alegria pera reprendre les tasques setmanals.

Un cop més, sien pera'l bondados y activíssim director del Patronat, doctor Valdé, nostres més entusiastes felicitacions.

L'ATMETLLER

F. A. G. G.

EN aquell temps, en un petit poble del mateix cor de la montanya, un dia aparegué no se sab d'ahont, una nena hermosa com els serafins. Sols contava sis anys d'estada en aquest món y ja sa carona esllanguida y tristoya clarament deya'l calvari que de còs y ànima passava aquella pobreta criatura.

Orfa no solzament de pares, sinó que també de tota mena d'afecte, el seu viure era un enfilall d'angunies y miseries, de llàgrimes y dolors.

Aquella tendre naturalesa, quan encar devia ser gronxada per los amorosos brassos de la mare, havia estat llensada al tràfèch del món, y com misera auceleta recullia les engrunes rebutjades per infants més venturosos.

Per axò sentia ab gran intensitat l'anyorament del escalf d'una llar y les tendreses de la seva mare, perdudes per sempre d'ensà aquell dia en que estesa sobre'l llit ab els ulls entelats, no responia a les manyagues de la filleta que la cridava ab amorós accent.

Ja no li restava altre afecte que les flors dels camps, les flors boscanes, aquelles que quan la fadiga la vençia, quan els pequets rendits de cansanci ja no la duyen, quan el seu cosset de nina se trobava llassat, la rebien amigablement al cercar refugi a la vora del camí y donaven consol y pau a la seva ànima flagellada.

Pobra ninal Rodolant d'aquí y d'allà, empesa per la miseria, semblava la fulla novella que arreballada barbrament per les furientes ratges de la tempesta, vola sense parar fins desaparèixer, no dexant enrera ni'l recort de la seva penosa existencia.

El fret, aquell any, era intens com poques vegades s'havia vist, y malgrat axò, no hi hagué una ànima caritativa qui compadida del abandó en que's trobava la nena, li oferís un modest hostatge per aquella nit en que cobert el cel de núvols amenassava ab una forta nevada.. Prou anaya de porta en porta demanant que li donguessin un petit recó pera passar aquella santa nit a soplug. Mes inútilment s'esforsava, car les portes eren closes y no eren ohits sos febles truchs.

Pensant que fòra poble potser trobaria més caritat, s'allunyà temerosa que pels carrers la conseguís la nit. Mes fou en và, en lloch del món se veyà un petit forat ahont posarse a cobert de les inclemencies de la nit que tètrica avensava ab son mantell d'ombres. Borrallons de neu voleyaven per l'ayre com fines plomes, mentres que la petita vagabonda caminava afaunyosa a la ventura, buscant sens donarse punt de repòs

un refugi que no podia aconseguir per més que fes.

Rendida de cansanci, no podent donar ni un pàs més, s'assegué a terra al costat d'una ginestera, creyent que aquella benefactora mata li donaria escalf pera soportar el fret que li glassava'l cor.

La nena tenia fret, ab les manetes creuades al pit per retenir el calor que li fugia, restava immòvil procurant dexondarse de la sòn que dolsament tancava ses parpelles; fins que vensuda, torsà'l coll y quedà dormida.

Quin bell sòn tingué la desvalguda! Cullia floretes del camp acoplantles y formantne hermoses toyes que dexava al marge del camí. El marge crexia ab la gran cullita que'n feya; després, tot d'un cop les flors se posaven a volar y no eren flors lo que volava, sinó un estol de pintades papellonetes que s'acostaven a ella refregant ses vellutades ales per el seu rostre. Y del mitx de la bandada exia l'imatge de la seva mare que l'abrassava estrenyentla tan fortament que li mancava la respiració. Cosa extranya!, per més que s'ofegava, se sentia plena d'un goig infinit. La mare moguda de vèrtich amorós li deya: «Vina ab mi, filla del meu cor, fugim d'aquestes terres de gent dolenta que no tenen compassió de les pobretes nenes que no tenen mare.»

Y la nena, acullintse al caliu d'aquells brassos, se sentia volar vers una infinita pau.

Tota la nit el migrat còs de la tendre criatura, rígit y gebrat, restà embolcallat al mitx del espès mantell de neu que cobria la montanya.

Cères, qui de la punta més alta de la serra contemplava commoguda la fi dolorosa d'aquella vida, s'acostà a la nena, y treyent la neu que la tapava, li digué: ¡Bon repòs no't dexi, pobra poncella marcida! En el món no has estat volguda, no s'han compadit de tu, mes jo ab el meu poder faré que del teu gebrat còs nexi un arbre que produhirà un fruyt deliciós qui perdurarà y s'extendrà per tot lo món; d'aquesta mortalla de neu sortiran tantes flors que cubriràn tot l'arbre, tan blanques com ho es la neu, y que seràn simbol d'ignocencia y puresa de la teva ànima.

Y l'endemà, al cim de la montanya, la gent s'admirà de vèurehi un arbre desconegut: era un atmetller tot cobert de blanques flors que feyen una delicada olor de mel, y que'ls anunciava la primavera.

NERY GRIM.

RONDALLA DE LA VERITAT Y DE LA MENTIDA

Donya Antonia Bardolet y Boix de Estebanell,
autora de la «Rondalla de la Veritat y de la Mentida»

UN pobre pastor tingué la desgracia de perdre als seus pare y mare, y llensat de sa casa corria perdut pel bosch, sense una engruna de pà ab que apagar la fam que l'atortentava. Rendit de fatiga y defalliment, s'ajagué demunt de la roca, donchs ses cames ja no podien aguantarlo.

Arribada la nit, sentí com els llops udolaven a sa vora y tremolant, s'amagava la cara entre les mans, pensant axís qu'aquelles besties selvatges no'l veurien. Tot d'un plegat va sentir sobre sos cabells una mà suau que'ls hi allisava. ¡Quín esglay! Esverat, mirà: y en comptes de veure les urpes d'un animal espantable, se trobà ab la visió encantadora d'una senyora magestuosa que somrihent va dirli:

— Minyó, ¿què fas, tot sol, en mitx d'aquestes boscuries? —

El Pastor no sabia que contestar; la magnificencia d'aquella senyora l'havia emmudit y sentia que ses paraules quedaven nuades no trobant la manera d'expressarse. Y si abans tremolava de por, ara ho feya d'emoció.

Comprent sa poquedat, la senyora exclamà:

— Ja sé que vas errant y que ningú's recorda de tu, per axò he vingut a socórrer ta necessitat. Y obrint un saquet daurat que duya a la mà esquerra, en tregué una flor preciosa ab fulles de tots colors que donà al Pastor diguentli:

— Mentres guardaràs aquesta flor ab alguna de ses fulles, seràs felís, mes ¡desgraciat de tu el día que cayguí la derrera, que com ella, quedaràs

despullat de tot! Per conservar la flor intacta y ab ella la ditxa, no pots dir mentides. A cada falsetat qu'exirà de tos llavis, una fulla serà despresada de la flor y ay de tu, repetexo, quan la flor sigui esfullada del tot... —

Encara ressonaven les armonioses paraules de la Fada, que ja havia sigut emportada per una ventada misteriosa, quedantse altra volta'l Pastor sol, en possessió de l'hermosíssima flor.

Sortint de son ensimismament, se mirà a sí mateix y... ¡Quín cambi! Son vestit de pastor s'era transformat en un d'elegant y bonich, ses mans rústegues y morenes s'havien tornat blanques y fines; al passarseles per lo cabell abans aspre y mal cultivat, el va trobar sedós y ben clenxat. Als peus ja no hi duya les espadenyes espallin-gades, sinó unes sabates de pell lluhenta. Si hagués tingut un mirall, hauria vist millor la variació total de sa figura, la qui no tenia pas semblantsa ab la del desventurat Pastoret qu'una estona abans plorava ajassat, demunt de la roca dura.

Fins aquella Senyora li cambià l'esperit, donchs se sentia ser un altre. La matexa alegria'l feya caminar depressa y com portat per una forsa extranya, feu el camí fins a ciutat, casi sens tocar de peus a terra.

Al esser a ciutat tampoch li mancaren diners, car la Fada li havia provehit la butxaca abundantment. No li calia, donchs, res, pera presentarse com un gran senyor, y com l'orgull es la primera qualitat del home, no hi va haver necessitat que li ensenyessin de fer el maco, car desseguida sapigué presentarse ab moltes infles, cridant l'atenció de tothom.

Desitjós de crearse un nom honrós, li semblà lo millor allistarse al exèrcit; y de cara a la fortuna, no tardà en ocupar llocs distingits.

Va succehir qu'un Rey vehí declarant la guerra, el nostre pastor — que desd'ara anomenarèm Fidel, — cregué arribat el moment oportú pera poguer lluhir ses habilitats.

Foren tantes les ardideses qu'en Fidel feu en campanya, que'l Rey mateix volgué premiarlo, cridantlo a son palau. En Fidel se guarní ab ses millors gales y no cal dir si'n feya de goig; al punt que al presentarse devant del Rey, dexà emprendada a tota la Cort. Al vèurel el Rey ab tanta gentilesa y sabut son valor, el nomenà general y guardia real de la Princesa.

La Princesa, qu'era la única filla del Rey, si be la sòrt l'havia afavorida fentla néxer en lloch tan elevat, en cambi la naturalesa li havia negat tots sos dons, ja qu'era bornia, coll torta y coxa. Feya tan mala fatxa, que fins les criatures al vèurela fugien.

Quan a n'en Fidel va serli presentada la Prin-

cesa, li vingueren aytals ganes de riure que no pogué contenir-se, y al ser preguntada la causa de la seva hilaritat, donà qualsevol excusa; y aquesta va ser la primera mentida. Al arribar a sa casa, la flor tenia una fulla cayguda.

El Rey agradat de les gracies de son general, com a mostra de predilecció y afecte, li regalà son retrat y'l de sa filla. Al entregarli, va dir:

— Què us sembla de ma filla, general? —

En Fidel, enlluernat per les distincions de qu'era objecte, contestà sens recordarse de la flor:

— Es hermosíssima, ideal y poques princeses poden igualarla. —

Aquell dia caygueren tres fulles a la flor.

La Princesa estava trista perqu'estava enamorada; son pare, volent apartar tota pena que molestés a sa filla, li feu dir el motiu de sa tristor, y ella, torsant més y més la boca, fent una ganyota estrafeta, exclamà:

— Estimo, pare meu, estimo al general Fidel...

— ¿Quí es el que veyent aquest general no queda cor-près? — digué'l Rey satisfet. — Compreh ton amor, filla meva, y jo t'asseguro qu'ell serà ton espòs. —

Cridat per el Rey en Fidel, li contà l'enamorament de sa filla. L'ex-Pastor no estalvià quantes mentides tingué que dir per captarse del tot les simpaties y carinyo del monarca. Y aquell jorn la flor rebé una batuda.

Comensades les relacions amoroses de la Princesa ab en Fidel, no hi hagué conversació que no arrenqués moltes fulles a la flor. Si's descuydava de dir maca a la Princesa, té, una fulla a terra; si li deya que l'adorava, un'altra, y la flor s'anava despullant sens qu'en Fidel se'n adonés.

Per fi al arribar al casament, sols quedaven dues fulles a la flor. Aleshores, se proposà en Fidel tancar sa boca; y fentho axis pogué aguantar fins al esser al altar. Mes poch abans de la cerimonia volgué'l Rey fer tres preguntes al nuvi, y pujant a son trono digué solemnialment:

— General Fidel, avuy Príncep real de la casa ilustre del Cascay, al casarvos ab ma filla quin fi us porta? —

En Fidel, tremolós, contestà:

— L'amor... —

La flor restà ab una sola fulla. El Rey continuà:

— Considerèu a ma filla capàs de fervos felis?

— Axis ho considero, — feu en Fidel sense saber el que's deya.

Y heusaquí que al càurer la derrera fulla a la flor, en Fidel tornà a son primitiu estat. Se fongueren sos richs vestits, y una pellota maltapà de nou ses carns negres y arrugades, tornantse un xicot mal fet ab ayres de selvatge.

Al veure tal mudansa, la Cort del Cascay, l'impostor fou tret a puntades de peu del devant del Rey; la Princesa's desmayà y hi hagué tant rebombori que semblava que'l món finava. Gracies al pànich qu'ho trastornava tot, pogué escapar ab vida en Fidel, internantse en el bosch aquell ahont li havia aparegut la Fada.

Després de quaranta hores de plorar y gemegar, tot plegat un fum espès que l'ofegava invadí l'encontrada y en mitx d'ell vegé en Fidel una claror rogenca com de posta de sol, fent d'auriolla a la visió fantàstica d'una dòna celestial.

Conegué desseguida en Fidel a la Fada y agenollantse ab gran respecte li demanà socors. La Fada, desdenyosa no l'escoltava, semblant despreciarlo. Mes foren tan sentides les súplices del Pastor, que la brillant Senyora acabà per obrir sos llavis per dirli:

— Ingrat, no has sabut aprofitar mos favors; home neci, que despreciares mes observacions, son vans tos prechs; l'última guspira de compassió'm fa fer lo que no merexes. —

Y extenent el bras ab que aguantava una barreta d'or, feu una senyal a terra y com per encant exí en el mateix instant un tronch groxut com el coll del bras, d'alsada com de tres pisos y el que de dalt a baix era cobert d'espines, y mostrantli digué al Pastor:

— Quan aquest tronch sigui nèt d'aquestes punxes que'l volten, allavors florirà novament la flor de ta felicitat... Cada veritat que diràs ne caurà una... —

Ab magestat li signà'l camí de la ciutat y en Fidel, obedient, s'allunyà, sentint renàixer en son cor l'esperansa consoladora.

No havia caminat una hora, passant devant d'un molí hi entrà demanant un mós de pà. Estava afamat. Al veurel el Moliner, va ferli molta llàstima y el llogà per mosso.

La mola menjava sens parar, siguent precis omplir continuadament aquella boca badada, y en Fidel, treballa que treballaràs complavia en tot al moliner. Al cap d'uns dies, vingué al molí un pagès que venia a cercar la farina que'l día abans havia portat a moldre, y al carregarla, li aparegué que no hi havia pas el compte y digué:

— Moliner, ha mimvat molt aquesta farina.

— Es veritat, — feu el moliner, — com era tan brut el vostre blat... no té rès d'extrany qu'hagi reculat... —

En Fidel aprofitant l'ocasió de poder dir una veritat, exclamà:

— Lo qu'ha reculat es la quartera qu'aquest dematí m'heu fet pujar al graner... —

Una pluja de garrotades caygué demunt les espatlles del pobre Fidel y ben assenyalat el tregueren del Molí.

Veyentlo abandonat, el bon pagès se l'enduqué a sa casa y al presentarlo a sa muller, aquesta li preguntà:

— T'agradarà, minyó, estarte ab nosaltres?

En Fidel, verdader defensor de la veritat neta, contestà:

— No pas gayre. M'apar que sou molt bruta perque tot fa fàstich, aquí... —

¡Quína indignació aquella dòna! Agafà'ls calamastechs y'l seu home les batoyes y abdós pegàrenli fins a dextarlo mitx mort.

Sens poguerse sostenir, en Fidel exí de la masia, comprenent quant difícil es dir la veritat per el món. Y gemegant, exclamava:

Volent dir la veritat
n'he sortit estomacat.

HISTORIA D'UN VESTIT CONTADA PER ELL MATEIX

La distingida pianista D.ª Maria Lluïsa Ponsa, autora de la rondalla «Historia d'un vestit contada per ell mateix»

DIUEN que blanques mans no fan mal. ¡Quina mentida més grossa!... ¡Per experiència ho puch ben dir!... vaig estarhi bastant temps tractat per aquexes blanques mans que me'n varen fer de totes... ¡Quines noyes!... L'una'm punxava, l'altra'm tallava a trossos ab unes estisores, l'altra'm cremava ab un ferro molt pesant y molt cremant... ¡oh! y ab tot axò, elles, canta que canta y riu que riuràs... ¡Eren unes sense cor! El meu martiri durà fins que va venir una senyora de bons sentiments qui, compadida de la meua dissòrt va dir «¡prou!», y amorosa, me va amanyagar, dient-me: «¡Que bonich!... ¡es molt elegant!» Me va agafar ab molt cuydado y posantme sobre les espatlles d'una dòna negra sense cap ni peus, me va treurè a pendre vistes donantme per estada una cambra molt alegre que'm separava del carrer tantols per un gran cristall per

ahont veyà tothom qui passava, y per ahont rebia ab gran plaher les caricies del sol que amorós me besava!... Tenia també molt boniques companyes, unes grans, altres més petites, totes molt elegants y alegres; emprò totes les mirades de les jovenetes que passaven me les emportava jo, — qu'era a ben segur menys vistós que les meves amiguetes, — car totes me deyen coses boniques que m'omplien el cor de joya...

Tot d'una, entrà una tafanera en nostra alegre cambra y allargant les mans cap a mi, se me n'endugué... Quin greu me va saber!... Me varen fer voltar y giravoltar devant d'una nena molt rosseta que m'admirava y a qui la mare deya: «¿T'agrada, nena?» — «Sí, sí, mamà, molt, còmpral pera mi», responia ella.

Vaja ¿ahont me tocaria anar ara?... Per axò, val a dirho, no'm desagradava pas gens d'anar ab aquella nena tan maca.. Mes... ¡se'n va anar y no se'm va emportar pas ab ella! Pobret de mi, ja'm vaig sentir perdut: una mà barrohera'm va agafar y ficar dins d'una capsà, a les fosques y ab una posició tan incòmoda que ni tantols podia dormir de gust...

Un sotraqueig horrorós me sobressaltà. ¿Somniava?... ¿Qu'eren aquells xiulets tan estridents?... ¡jo no sé pas lo que pera mi passava!... Sentia que corria sense mòurem y un vèrtich extrany s'apoderà de mi...

¡Què trist no poguer treure una miqueta ni el nas enfòra!... Una veu ronca me despertà de les meves reflexions... «Masnou, un minut!» — Havent parat per fi aquella trepidació que'm marejava fins el fons del meu enterro, me varen fer donar unes quantes giravoltes y desseguida arribaren fins a mi unes alegres veus infantils.

— Ja es aquí... Ja ha arribat... ¿l'obro, mamà?—

¡Oh! ¡benehida siga la llum del soll!... Quina no fou la meua sorpresa al veure que'l meu deslliurador era aquell àngel fet de llet y roses... ¡còm m'amanyagava!... me feya petons... me deya pulit, rebufó, ¿que sé jo quantes monades me deya!... M'ensenyava a tothom.

— Mira, Mariona, ¿vèus com t'ho deya jo?

— Sí, filla meua, es hermosíssim, estaràs molt bufona, — li deya la vella serventa; y ab gran cuydado'm va dexar demunt d'un llit ahont hi vaig trobar molt bella companyia de flors, tuls, cintes, puntes... tot blanch com jo mateix y que tot feya una olor de puresa... La nena's despedí de mi ab un petó y a cau d'orella va dirme: «a demà».

...
 ¡Quin enrenou aquell dia, Senyor! tothom giravoltava entorn de la Maria (aquest era'l seu nom); l'una la pentinava, l'altra la calsava y tot anava desapareguent de demunt del llit per anar a juntarse ab la nena; el meu torn arribà y la *mamà* ab molt cuydado me va colocar sobre les rosades espatlles de la Maria... ¡Què be s'hi estava!... ella's va mirar al mirall hont també m'hi vaig veure jo ab ella: ¡qu'hermosa era ab els rulls d'or que li queyen sobre les espatlles!... Els seus ulls de viola boscana semblaven més serens, més franchs, més purs que de costum; ses galtones eren dues fresques roses acabades de cullir, sa boqueta una maduxeta encara tota amarada de rosada... Y sobre tot ¡quina olor de lliri blanch feya la xamosa Maria!...

— ¡Ja estàs llesta, filla meva?

— Sí, mareta.

— Donchs anem y que Deu te benehexi. —

Sortirem, traspasant l'alegre jardinet tot florit d'hermoses roses blanques y llessamins que semblaven somriure a la gentil Maria, enviantli llurs preuats perfums y fentli gracioses reverencies qu'ella recullia enviant ab la punteta dels seus rosats dits petons a tot y a tothom.

Després de caminar una estona, varem entrar en un bell edifici. Era l'Esglesia, segons vaig sentir que deyen.

¡Oh! ¡quin espectacle tan grandió! el costat dret era tot blanch; no més se veyen flors y tuls que's movien impacients com una bandada de colomets blanchs... l'altre cantó era casi tot negre, tot plè de noyets de carona rosada y ullets vius de bell esguart encara ignoscent... Al mitx, l'altar major tot d'or y llum... per tot arreu belles garlandes d'oloroses flors... tot respirava amor, puresa, santetat... Una dolcíssima música's dexava sentir y unes veus celestials cantaven llohanes al Senyor...

S'axecaren els noyets, després les nenes, anant de dues en dues fins al altar major y tornant al seu lloch... Arribà'l nostre torn y vaig sentir una emoció fondíssima... La Maria, tremolant dolsament caminava poch a poquet ab ses manetes plegades sobre'l seu pit de verge... els ullets baxos... dirigintse ab sa companya al altar major hont s'agenollaren. ¡Oh, Deu meu!... ¿que vaig veure?... el sacerdot tenia entre sos dits y'l posà sobre la llengua de la nena, un petit disch blanch, que brillava resplendent com un raig de sol de Maig, de hont sorgia magestuós tot un Deu, qu'humil se confonia ab la meva estimada Maria... y quan ella tota lluminosa s'axecà despedint tot el seu còs una olor de celistia may sentida, dues llàgrimes varen rodolar per ses galtones, y jo avar vaig arreplegarles, amagantles entre

els meus plechs per que ningú les profanés.

Va arrencarme de la meva meditació la veu forta y sonora d'un sacerdot qu'acabava de pujar a la trona. Tothom se l'escoltava molt, car deya belles coses... «Recordèuvos sempre — deya — que'l bon Deu va vessar la seva sanch pera redimir nostres pecats; axis heu de fer sempre vosaltres, y torneu sempre be per mal», etz., etz.

— Sí, era molt bonich allò... més... ¿s'enrecordaràn sempre aquests caparronets? Ja ho veurem, me deya jo, quan tornavem cap a casa.

...
 ¡Oh! Ja s'havia acabat pera mi l'alegria. Gayrebé tan bon punt d'arribar, ja vaig anar a parar de cap a la capsa hont vaig dormir molt temps ab molta quietut; fins un dia que vaig sentir molta fressa y forses cops d'espolsadors; per fi, van tornar a obrir la meva presó y una alenada d'ayre càlit tot perfumat va arribar fins a mi.

¡Oh, quin bell jorn! tot era florit ¡prou se veyia qu'erem al istiu! més... ¡que canbiat ho vaig trobar tot! Fins la Maria semblava un altra, emperò ¡què bonica era! Ja no portava sos rinxols sobre l'espatlla, sinó axecats tots; y al voltant del seu caparró semblaven una corona d'or... Era ja una dòna...; me va mirar d'un cantó y del altre y després — ¡crudell!... va comensar a tallar, d'assí, d'allà... — guarnintme de flochs blaus y fins me va donar per intim companya un *viso* de satí, color de cel...

Després, com quan feya ja molts anys, va dexarme sobre'l gran llit dientme satisfeta a cau d'orella «a demà».

...
 Talment com allavors, hi havia aquell dia gran cerimonia... tothom al voltant de la Maria la contemplava... vaig comprendre qu'era la festa major y que *sortia* promesa.

Com l'altra vegada varem entrar a un lloch tot plè d'or, de llums y de flors... Allí no s'hi respirava pas aquella olor de puresa, de celistia, sinó perfum de tota lley.

Al entrar, totes les mirades se les emportà la Maria qui triomfal va atravessar la sala per anar al seu lloch. Tan bon punt hi va arribar va atansarshi un home jove, emperò, lleig, tot granellut, qui després de curtes paraules, agafà ab desvergonyiment pel còs a la Maria, sense qu'ella protestés y varen comensar a donar voltes y més voltes al sò de la música.

Entre axò y que'l tenia a n'ell tan aprop ab aquella clenxa tan lluhenta que li feya una olor de cosmètic que m'empestava, vaig marejarme de mala manera, emperò vaig tenir d'aguantarme fins a la matinada.

...
 ¡Quan vaig tornar a casa y'm vaig veure

tan brut y rebregat!... ¡Quína pena! Aquell home'n va tenir la culpa ¡quína quimera li vaig agafar!... D'ell me va venir tota la meua desgracia! La María al vèurem en aquell estat, me va llessar, tot rient, en un recó, ¡la molt desagradida!

D'allí ja vaig passar (sense viso y sense flochs) al còs de la criada de la casa que'm feya portar el cistell quan anava a la plassa y aguantar la capa quan trobava al Cinto; me va posar moltes vegades a la bugada fins que veyent que ja'm feya vellet, rach, rach, va fer de mi una pila de bossins y'm va ficar dintre d'una capsua que feya molt bona oloreta de llo-
rer... Allí vaig reposarhi molt temps...

Una nit me va treure del meu somni, una gran remor de veus y de plors... ¿Què deu passar? pensava jo... ¡Ab quín goig vaig veure que'm treyen de les meves tenebres!

Me porten a la cuyna... me posen sobre'ls fogons... ¡quína tristor!... me posen una,... dos,... tres cullerades d'una pasta negra asque-rosa que'm crema de mala manera,... m'em-
boliquen y'm porten fins a una arcoba ahont plora desconsolada la María. ¿Què tindrà? ¡Oh!... ¡Quín fàstich!... Me posen sobre'l cla-
tell d'aquell home granellut, d'aquell que va esser la meua desgracia!... ¡Quína rabia! Vaig volguer fugir, mes, vaig sentir la veu d'ella, de la meua María que deya: — «Estigas ben quiet, Joanet, ja veuràs com ab aquest cata-
plasma se't reventarà aquest granot y no pati-

ràs més». — Era'l seu marit, ¡y jo l'havia de curar! En aquell moment vaig recordar les dolses paraules plenes d'amor d'aquell sacer-
dot lo dia de la Primera Comunió d'aquell àngel dels rulls d'or, y oblidant tot el mal que aquell home m'havia fet, vaig quedarme ab resignació allà, ben quiet, fins que la María ab la punteta dels seus dits afilats me va treure ab molt cuydado; y ab un moviment de fàstich... me va llessar ben lluny d'allà, anant a juntarme ab pells de taronja, una toya de flors marcides, cintes descolorides y òssos pe-
lats que tots baladrejaven y cridaven contra la ingratitut dels homes. Tots enrahonaven alho-
ra y ningú s'entenía; era una veritable subleva-
ció. La meua entrada brusca va acallar per un moment el clamoreig, mes ja's disposaven a tornarhi. Una pell de taronja deya: — «Es trist vèurem tan mal tractada per l'home, després d'haverme robat el dols fruyt que jo, avara, protegía y guardava.» — Una gardenia afegía: — «A mi m'ha robat mon embriagador perfum y ma nítida blancor... no'l puch perdonar!...» A mi,... a mi la puresa, pensava jo... Mes re-
cordantme sempre d'aquelles benehides paraules del jorn més dols de la meua vida, vaig dir: — «¡Silenci, germans! ¡callèu... callèu tots, puix la nostra tasca no es pas acabada!... El Totpoderós que'ns ha creat, vol que com ell, tornèm be per mal, axí donchs, hem de juntar-
nos y fer que'ls nostres sofriments y mals tractes no siguin estèrils! Tenim de donar la nostra vida pera vitalisar la terra y axí crear noves rasses belles, ufanes y fortes.»

N. de la R. — Aquestes tres Rondalles, formen part de les coleccions premiades en els Jochs Florals de Badalona d'enguany.

L'Ametller, pertany a la colecció qui, portant el lema «Mactra», guanyà'l premi ofert per la Directora de FEMINAL, presidenta d'aquell Certamen, essent la seva autora, una distingida dama qui amaga son nom baix el pseudònim de Nery Grim, y qui altres vegades ens havia honrat ab la seva col·laboració.

La Rondalla de la Veritat y de la Mentida, premiada ab un dels accèssits al premi, se deu a un'altra de nostres amables col·laboradores, la coneguda escriptora vigatana, na Antonia Bardolet d'Estebanell, qui feu son debut en aquestes planes, ocupantse ab gran pericia de ciències siderals.

Finalment, del altre accèssit al premi, obtingut per la colecció que duya per lema «Educant be'ls infants... etc.», n'es llorejada la ja tan distingida pianista D.ª Maria Lluïsa Ponsa, qui no contenta de sa ben guanyada reputació artística, acaba de donar ses primers passos en les lletres catalanes, ab remarcable acert.

D'aquelles boniques rondalles infantils, FEMINAL n'ofereix avuy les primícies a ses amables llegido-
res, qui segurament sabrà'n assaborirles.

NOTES D'ESTIU. - EN LA PLATJA Y EN LA MONTANYA

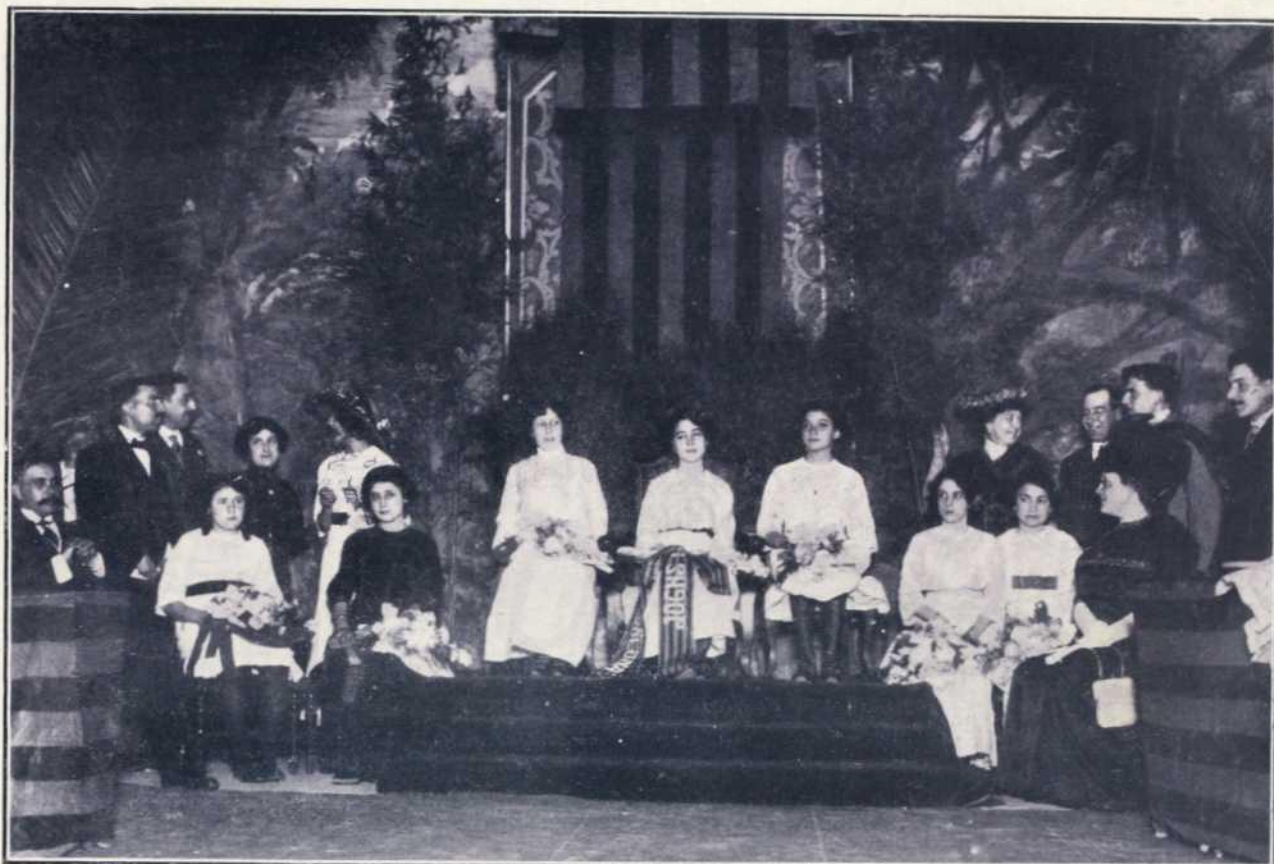
Les senyoretes Rosita Bach, Lucia Fronton, Rosita Elias, Mercè Ribalta (primer premi), Rosita Bulbena (segón premi) y Clementina Ribalta, que prengueren part en el Concurs de Natació, consistent en un tragecte de 100 metres ab un viratge. Empleà la vencedora 2 minuts 40 segons. Hi hagué un moment emocionant; les nadadores Bach, C. Ribalta y Elias, anaven juntes, sens portarse ni un centímetre de diferencia, el públich s'entusiasma y les encoratja ab hurres! elles lluytan ab vigor y ab un arranch d'embale, logrà Elias avansar una brassa calificantse tercera. Es digne de lloansa l'exemple donat per tan simpàti-ques senyoretes, cooperant als esforços que fa'l Club de Natació «Barcelona» per arrelar tan útil com higiènich sport. Rebin tan belles com elegants sportmen nostra coral enhorabona. — (Ballell f.)

Els petits infants de abdós sexes executant exercicis de Gimnasia ritmica en la festa major de Vallvidrera. La educació física al ayre lliure es un dels millors factors pera fer devenir sàns y forts als homes de demà; per axò recomanem a les escoles dediquin unes hores a aquest exercici baix direccions ben enteses y ben practiques, no dubiant veuràn coronats sos esforços per un èxit complert. — (Ballell f.)

ELS JOCHS FLORALS DE BADALONA. - ACTUACIÓ FEMENINA

Les presidencies y la Cort d'Amor

S'ha celebrat enguany la simpàtica festa ab inusitada solemnitat en la hermosa ciutat vehina. L'espaiós teatre Espanyol era plè a vessar de una selectíssima concurrència entre la que s'hi veyen distingides famílies barcelonines y moltes personalitats artístiques y literaries qui tingueren ocasió d'aplaudir per cinch vegades noms de dòna premiats en aquell Certamen; els de les senyores Nery Grim, Antonia Bardolet d'Estebanell, Maria-Lluïsa Ponsa, Remey Morlius de Andreu y Maria Domènech de Cañellas.

La Flor natural fou guanyada per la hermosa y delicada poesia *Neix amor*, d'un poeta de Tossa de Mar, don Manel Vilà y Dalmau, el qui no's presentà a recullir-la ni havia anomenat Reyna de la festa, excusantse dit senyor en l'anterior compromís d'haver acceptat del Jurat de Castellar del Vallés (presidit per el conegut poeta y publicista don Manel Folch y Torres, y qual veredicté no havia estat encara publicat), la Flor

La reyna senyoreta Agna Sabater y Canals

natural destinada a l'aristocràtica y opulent senyoreta Maria Teresa Carles Tolrà. Dita Flor natural, segons feu saber el mateix poeta senyor Vilà Dalmau al Jurat de Badalona, sortí premiada la poesia «*Amor Senyors*», que resultava *esser la mateixa ab títol diferent, que per el seu mèrit havia merescut del Jurat de Badalona el premi d'Honor y Cortesia*.

Haventse fet públich el veredicté de Badalona, abans que'l de Castellar del Vallés, y malgrat les noves oficiosos y la renúncia del senyor Vilà a la Flor de Badalona, el Jurat dels Jochs Florals d'aquesta població, presidit per la Directora de FEMINAL, complint el seu comès, y no constantli fins a l'obertura de la plica en el día de la festa, el nom del poeta, feu cas omís de les rahons de compromís *per ell y pel President del Jurat de Castellar* alegades, y fins de les amenasses. Y haventse en efecte llegit el día de la festa'l nom del senyor don Manel Vilà Dalmau en la plica qui acompanyava la Poesia «*Neix*

AYGUA COLONIA ORIVE

Garrafó de 4 litres 16 ptes, franch estació, demanantlo a Logroño ab son import, No's tornen a omplir els atuells.

42 anys d'èxit sobre totes, acrediten el seu delicat perfum extra y persistent, com la única que armonisa sa bondat exquisida ab sa gran economia. Frascos desde 3 rals.

Amor», la presidenta, fentse càrrech del premi d'Honor y Cortesia renunciat per el poeta, pregà al President de la entitat organitzadora dels Jochs Florals «Gent Nova» que l'oferís en nom del Jurat, per ausència del poeta, a una filla de Badalona, pera esser Reyna de la festa, «per gracia de la poesia «Neix Amor», del senyor Vilà Dalmau, de Tossa de Mar».

VI PINEDO de Kola Compost. Tonich Nutritiu. Kola, Coca, Guarama, Cacao y Acti-fosforich. Cura: Anemia, Raquitisme, Malalties nervioses y del Cor, Afeccions gástriques, Digestions difícils, Atonia intestinal. — Indispensable a las senyoras durant l'embras. — Premiat varies Expons. Sens rival pera nens y vells

Del bras del President senyor Cuixart y seguida d'individus del Jurat y de la Junta Directiva, pujà tota commoguda al trono entre una veritable ovació de simpatia la gentilissima tan com modesta badalonina, senyoreta Agna Sabater y Canals, seguida d'una encantadora Cort d'Amor.

L'eminent autor dramàtic y il·lustre artista Adrià Gual llegí admirablement la bella poesia del senyor Vilà y Dalmau «Neix Amor», qui fou aplaudida, tant per el seu mèrit com per el relleu que rebé de tan perfecte llegidor, també llorejat en el Certamen. La coneguda y simpàtica actriu senyoreta Vallvé, llegí una bellissima «Egloga» del poeta Calzada Carbó, qual anomenada va crexent de dia en dia, no ja sols en nostra llengua, sinó en la castellana, ja que per son admirable *Canto a Andalucía*, guanyà fa poch el premi del Rey, en els Jochs Flo-

ral de Sevilla hont resideix habitualment.

La festa de Badalona presidida per les Autoritats locals ab l'Alcalde enfront, se terminà brillantment ab un lunch en el gran saló de «Gent Nova».

Es verament sensible, d'una part, que a causa d'aquells poetes qui no tenen cura de oferir al millor postor una matexa composició, mimvant axis llur personalitat y creant conflictes que no totes les poblacions hagueren resolt tan pacíficament com Badalona y Castellar, y d'altre, les diverses componendes amistoses a que's presten alguns Jurats y alguns poetes, les festes dels Jochs Florals en Catalunya vagin perdent de dia en dia del seu prestigi, demostrant que no tots els qui's diuen bons catalans cooperen degudament al bon nom de la serietat e integritat de ses manifestacions de cultura.

Lo ocorregut en els Jochs Florals de Badalona y de Castellar del Vallés d'enguany es una prova manifesta d'aquest estat d'im-

Als clients de S. de Orive

No havent sigut cap consumidor dels meus productes favoregut per la sort del últim sorteig, guardin els bitllets que tinguin en son poder pera entrar a nova sort. Mon desitx es regalar el xalet al que tingui número igual al del premi major de la jugada de la Rifa Nacional, del 20 de Janer de 1913. Se segueix obsequiant als meus clients ab els bitlles que resten: comprant les 6 pessetes en **LICOR DEL POLO** y **AYGUA DE COLONIA**, com se va fer fins al 20 del actual. Logroño, 21 Janer de 1912. **S. DE ORIVE.**

moralitat, essent aquest cop més de doidre per la situació desayrada y violenta en que ha estat colocada tan aristocràtica y opulenta damisel·la com la senyoreta Carles-Tolrà, a la qui un Poeta, sostingut per compromisos d'un Jurat, no s'ha estat d'oferir una Flor natural, que podríem dir de segona mà, ja qu'abans que a l'aristocràtica donzella, havia estat, gracies a la matexa poesia,

Perfumeria y obgetes de tocador de totes marques y de tots preus.

oferta a una modesta tant com senzilla y digna treballadora badalonina, a qui tingueren en honra fer de Cort d'Amor algunes filles de les més distingides y riques families de Badalona.

Entenem que'ls qui aymem Catalunya y son bon nom de serietat, hauríem d'unirnos pera procurar que semblants actes no seguissin cometentse en nostres festes d'Honor y Cortesia.

No existeix Jurisprudencia pera'ls Jochs Florals, però creyem que deuria sentarse a tota pressa pera reivindicació del esperit català, tan amenassat en ses arrels de caballeritat, d'integritat y de cortesia.

C. K.

La reina dels Jochs Florals de Gracia senyora de Ribera y la seva Cort d'Amor. — (Ballell f.)

LA BOCA NETA

y perfumada es una gran mostra de distinció higiènica en tots: indispensable en les senyoretes; per axò no falta a cap tocador elegant el més barato y millor dentrífich: **LICOR DEL POLO**

Homenatge a Manel Milà y Fontanals

Per contribuir a la glorificació d'aquest Mestre dels Mestres, ab motiu d'inaugurar-se son monument en sa vila nadiua'l día 30 d'aquest mes, la **Il·lustració Catalana** li dedicarà **un número extraordinari** que en compte de sortir el diumenge com li tocaria, sortirà'l divendres vinent. — Contindrà totes les seves **POESIES** catalanes, ilustrades, y's vendrà a **una pesseta**.

MOSAICS E F ESCOFET & C

Ronda Sant Pere 8

Carme Karr
CULTURA FEMENINA

Conferències donades
en l'Ateneu Barceloní
Abril 1910

Preu: Una pesseta
Al Avenç y principals llibreries

FÒRA PÈL MOXI

Polvos cosmètics de FRANCH
DEPILATORI QUE NO IRRITA LA PELL
TREU EL PEL MOXI EN DOS MINUTS
MATA L'ARREL

BORRELL: Comte del Assalt, 52 (Carrer Nou). - BARCELONA
S'envia per correu certificat anticipant pessetes 3 50

IMPOTENCIA

DE AMBOS SEXES
Radicalment curada a tota edat per les
PILDORAS OURANIA
Nou descobriment - Immens èxit
Tractament energic y sens perill
Curació garantida ab un sol frasc.
Envio discret. Preu del frasc 10 francs.
Frasc ab instruccions per correu. ptes. 12
En Barcelona: VIUDA de SALVADOR
ALSINA, - 4, Passatge del Crèdit.
LABORATOIRE NORDERN
— 31, passage du Havre, 31. PARIS. —

DOS SECRETS

¡FORA CABELLS BLANCOS!

TINTURA SENSIGUAL
Reyna de les Tintures
Inmillorable pera
tornar als cabells
blancos el seu co-
lor primitiu.
Higiénica - Inofensiva
Us molt fàcil.

No usar mes que la
"SENS IGUAL" de G. BERNET.
NOMES PELS-FORA PEL MOXI
El "DEPILATORIO EXCE-
SION" perfectament eficaç y ab-
solutament i-ofensiu y instantani,
suprimeix pels y pel moxi y dona
gran suavitat a la pell.

Cuidado ab les falsificacions!
Preparats per G. BERNET, Farmacèutich
14, Placsa Saint-Espirit, Bayona.
Se troba: En les principals
perfumeries y perruqueries.

¡Mares empleyeu
POLVOS NOËL

pels vostres estimats nens!

Polvos antiséptichs,
refrescants y absorbents

Se usen en Hospitals y
Cases de Maternitat

Usats després de rentarse eviten qu'ab
l'humitat y'l fret se tallin les mans.

L'únich preventiu dels penellons

De venta en Farmacies y Droguerías.

Pots a 60, 35 y 20 céntims.

Agent en Espanya: JOAQUIM FAU,
MALLORCA, 184. BARCELONA.

Poden usar-se en totes les edats.

POESIES Monserda

2 pessetes

Ab el preciós
DEPILATORI VICTORIA

de fama universal, desapareix al acte el
pel moxi de la cara, brassos, etc., y ma-
ta l'arrel sense irritar la pell. Se garan-
tisa. Un frasco: a Espanya, 4 Pessetes.

DE VENDA: Barcelona: Hospital, 2, drogueria. — Saragossa:
Don Jaime I, 21, drogueria. — Santander: Placsa de las Escue-
las, 1, drogueria. — Coruña: San Andrés, 119, farmacia. —
Bilbao: Droguerías de Barandiarán y C.ª — Murcia: Placsa San
Bartolomé, 1, drogueria. — Cartagena: Carmen, 8, drogueria. — Valladolid: Cánovas del Castillo, 35, drogueria. — Alacant: Placsa
Reina Victoria, 1, farmacia. — Gijón: Drogueria Cantábrica. — Reus: Monterols, 25, merceria. — Manresa: Sobrerroca, 12, mer-
ceria. — Oviedo: Magdalena, 34, drogueria. — Mataró: M. Pera, Amalia, 23. — Pamplona: Placsa Constitución, 43, farmacia. —
Valencia: Pintor Sorolla, 39, farmacia. — San Sebastián: Placsa Guipúzcoa, 6, drogueria. — Palma de Mallorca: Carmen, 28, far-
macia. — Sevilla: Basar de la Campana, Campana, 5. — Madrid: Carrer Ancha de San Bernardo, 15, farmacia y Mayor, 1, per-
fumeria. — Málaga: Carrer Compañía, 22, farmacia. — Granada: Reyes Católicos, 44, perfumeria. — Las Palmas: Triana, 29, dro-
gueria. — Santa Cruz de Tenerife: Plaza Constitución, drogueria. — Se ven a les principals Farmacies, Perfumeries y Droguerías
d'Espanya y América. — AL POR MAJOR, Argenté Costa y C.ª, carrer de Sant Isidro, 13, BADALONA - (Barcelona).

BELLESA

(Registat)

Lo millor del món pera embellir y
conservar el cutis, sense necessitat de
usar polvos, es la deliciosa

Crema líquida ANGELICAL CUTIS

blanca y rosa) dona al rostre, brassos
y bust una blancura de perla, finura y
brillantor insuperable. Ab el seu ús, la dona jove es realza sa
hermosura y la dama de edat rejuveneix y embelleix. Desapare-
xen els barbs, taques, pigues, arrugues, grans, etc., y les cares
grexoses. — Se garantisa. — Un frasco: a Espanya, 4 Pessetes.

IL·L·STRACIO CATALANA - FEMINAL - Mallorca, 287. Barcelona - Suscripció: Un any 30 pessetes - Extranjer: 35 francs

Reservats tots los drets de propietat artistica y literaria

Paper de Fills d'A. Fàbregas

Establiment gràfic Thomas-Barcelona